

si duhovno moč lahko okrepimo na romarskih poteh okoli romarske cerkve v Maria – Bildu. Pred zaključkom dneva si je vredno ogledati še stiskanje bučnega olja, ki je sestavni del kulinarike v teh krajih.

Od čuvaja meje do zaščitnika narave

Madžarski del parka, ki obsega 40 tisoč hektarjev, leži v južnem kotičku Železne in Zalske županije. Őrség (Stražna krajina) je dobil ime takrat, ko je madžarski kralj na zahodno mejo naselil kmete, da bi varovali državo. Posebno naravno vrednoto parka predstavljajo smrekovi in bukovni gozdovi ter rastlinske združbe breze in jesenske vrese. Med travniškimi združbami, ki počasi izginjajo, pa je zanimiv živi svet izvirskega barja in močvirij. Narodni park Őrség prireja različne izobraževalne programe, povezane s turizmom in varstvom okolja. V turistični hiši v Őriszentpéturu lahko gostijo preko 40 udeležencev in zanje organizirajo vodenje po parku, kolesarjenje skupaj z vodnikom ali ogled rezervata bivolv v bližini romantičnega Szapáryjevega dvorca ob Krki. Naravne lepote, povezane s kulinarico ponudbo lahko odkrijete tudi sami. Gozdna učna pot Rezgönyár (Trepetlika) prikazuje razvoj gozdov in njihov rastlinski ter živalski svet, učna pot Sárgalilium (maslenica) pa naravno, zgodovinsko in etnološko bogastvo parka.

From border guard to environmental sentinel

The Hungarian part of the park, which covers 40 thousand hectares, lies in the southern corner of the Vás and Zala Counties. Őrség («guard-land») got its name when the Hungarian king moved peasants to this area in order to defend his western border. The natural beauty of the spruce and beech forests and the clusters of birch and autumn heather are striking. As some meadow complexes are slowly disappearing, the living world of the spring-fed marshes and swamps are especially interesting. The Őrség National Park organizes various educational programmes in connection with tourism and environmental protection. The boarding house in Őriszentpéter accommodates some 40 persons and serves as a departing point for tours of the park, bicycle trips with or without guides and tours of the buffalo reservation near the romantic Szapáry hall on the Kerka. The beauty of nature and the many delights of the culinary arts beckon. The Rezgönyár forest education trail presents the development of forests, their flora and fauna, while the Sárgalilium educational trail highlights the natural, historical and ethnological treasures of the park.

Informacije/Information:

Park Goričko:
Informacijski center Grad, Grad 1, 9264 Grad,
www.park-goricko.org, Tel: ++ 386 (0)31 354 149

Pomurska turistična zveza / Tourist Association of Pomurje,
Slovenska 25, 9000 M. Sobota
Tel: ++386 (0)2 534 88 22, Fax: ++386 (0)2 534 88 23

TIC / Tourist Information Center – Murska Sobota
Slovenska ulica
Tel: ++386 (0)2 534 11 30, Fax: ++386 (0)2 530 33 25

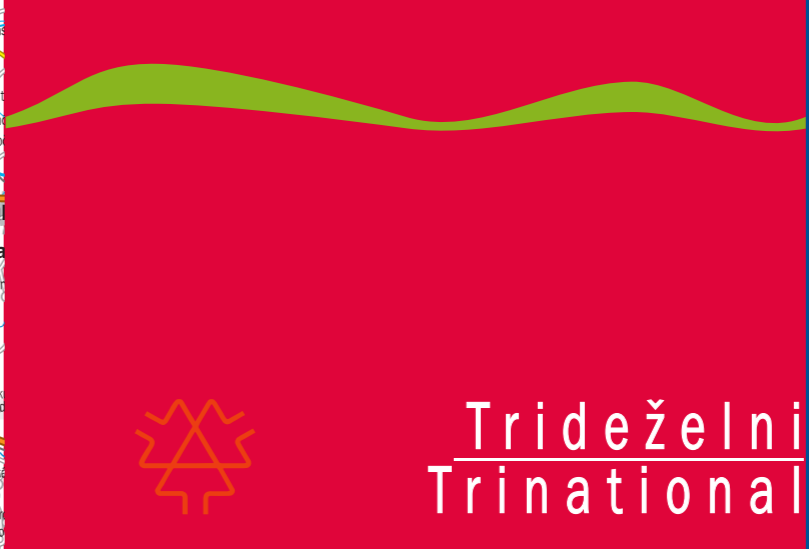
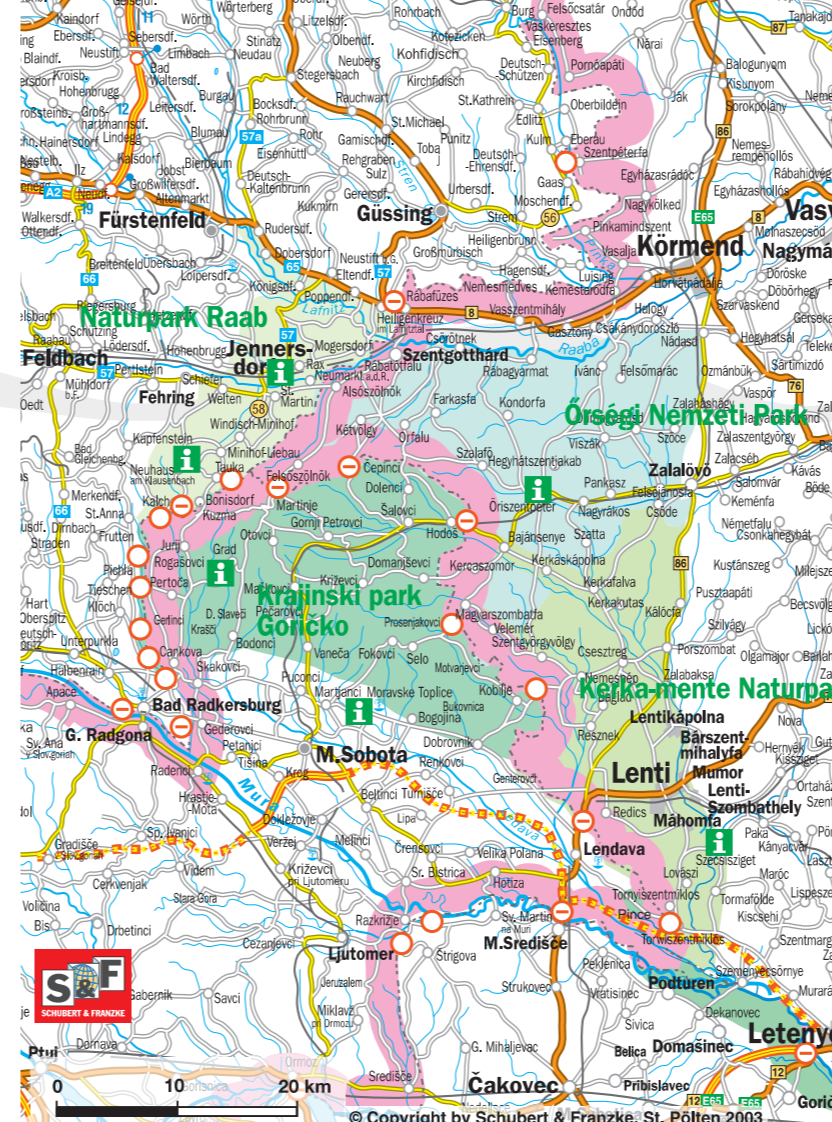
TIC/ Tourist Information Center – Kranjčeva 3
9226 Moravske Toplice
Tel: ++386 (0)2 538 15 20, Fax: ++ 386 (0)2 538 15 02

Park Raab:
Naturpark-Informationsbüro Jennersdorf
Eisenstädter Straße 11, 8380 Jennersdorf
Tel: ++43 (0)3329 48453, Fax: ++43 (0)3329 48453-21
e-mail: naturparkraab@aon.at,
<http://www.naturpark-raab.at/start.html>

Park Őrség:
Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság –
Uprava Narodnega parka Őrség / Administration of the Park
Siskaszer 26/A, 9941 Őriszentpéter
Tel: ++ 36 (0)94 548 034,
e-mail: orseginp@axelero.hu,
<http://naturparkkht.hu/index.php>

Kerka-mente Naturpark Egyesület –
Društvo Krajinski park ob Krki
Kossuth u. 27, Szécsisziget, Tel: ++36 (0)30 494 3349
e-mail: naturpark.kerkamente@mail.datanet.hu

Slovenski kulturni dom, hotel Lipa
Gárdonyi u. 1, 9970 Szentgotthard / Monošter
Tel: ++36 (0)94 383 060
e-mail: lipa@axelero.hu

Trideželni
Trinational **P A R K**

G O R I Č K O
R a a b
Ő R S É G

19. pozvačin

20. vzorec / pattern

21. klet / cellar
22. krušna peč / bread stove

20

21

23

24

25

22

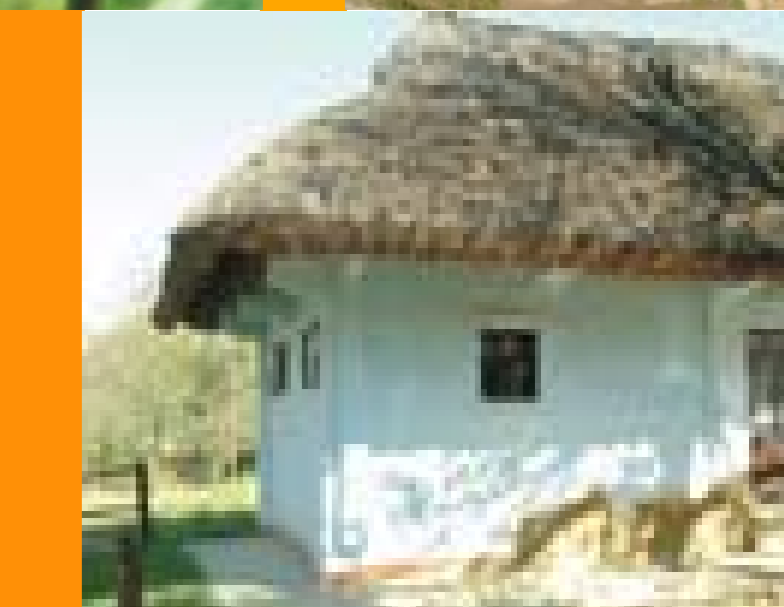

27

28

Tekst/Text: Amadea Dobovišek
Prevod/Translation: Peter Altshul
Oblikovanje/Design: Ignac Meden
Fotografije/Photos: S. Dešnik, J. Horvath,
M. Havas, J. Pobjič, J. Tajmel, B. Novak,
J. Kolaric, R. Márkus, T. Zagya
Zemljevid/Map: Schubert & Franzke,
Austria
Fotoliti/Lithography: Atelje za črko in sliko
Tisk/Print: Europrint, M. Sobota
Založnik/Publisher: Ministrstvo RS
za okolje, prostor in energijo/Ministry
of the environment, spatial planning
and energy
 **Financirano s pomočjo/
Financed with assistance
from the EU – Phare**

19

Park treh dežel

Zamisel o njegovi ustanovitvi se je porodila v zgodnjih devetdesetih letih zaradi dobro ohranjene krajine, ki je drugod po Evropi zaradi industrializacije kmetijstva že zdavnaj in povsem izginila. Odmaknjenost območja od prometnih središč in tokov pomeni novo in bolj zdravo kakovost za življenje človeka ter priložnost za ohranitev številnih rastlinskih in živalskih vrst, ki so tukaj našle svoja dragocena bivališča. Kljub podobnostim, pa v nekaj urah sprehoda okoli tromejnega kamna ugotovimo, da je vsako od treh dežel zaradi zgodovinskega izročila moč doživeti drugače.

Mozaični svet valovitih gor

V mehkih vrhovih gričev, ki po večini tvorijo območje parka, se skriva dno nekdanjega Panonskega morja. Njegovo valovanje je pokrajini za vedno vtisnilo pečat in oblikovalo svet, ki so ga ljudje naselili že v

A three country park

In the early 1990-ies the well-preserved landscape untouched by the usual industrialization of European farmland led to the idea of a three-country park. Its idyllic remoteness from major traffic arteries offers a healthier and better quality life along with the opportunity to preserve the precious habitat of the rich fauna and flora. The many similarities between the three countries' parts of the park are also complemented by the wealth and diversity of the historical traditions.

A mosaic world of rolling hills

The gentle peaks of the ridges that make up most of the park hide the ancient bed of the Pannonian sea. Its waves have left a permanent mark and formed a landscape that has been inhabited by humans since pre-historical times. A rich soil and a favourable

pradavnini. Naravne danosti, kot so oblika reliefa, sestava tal in vplivi podnebja, so človeku od nekdaj narekovali način obdelovanja zemlje in rabo prostora. Tako je z leti nastala kulturna krajina, kjer se kot v mozaiku razigrano prepletajo vinogradi, sadovnjaki, travniki in z raznimi kulturami posejane njive. Nekako samoumevno jih dopolnjujejo ljubka vaška naselja, ob katerih še najdemo s slamo krite domačije in stare mline. Tu in tam se v nebo dvigujejo vodni stolpi in zvoniki cerkva, v varnem zavetju narave pa se bohotijo stari gradovi. Pogled, ki seže v osrčje vseh treh parkov, se gotovo najlepše odpre iz 418 metrov visokega Sotinskega brega-Stadlberga, najvišjega vrha te uglašene pokrajine.

Popolnost naravne idile

Razgibani robovi gozdov, ki se po slemenih spuščajo v grape in se tam stikajo z obvodnimi živimi mejami, so najlepši okvir idilične pokrajine. Slika nam bogatijo žuboreči potoki, ki nas obdani z drevesi, v vročih dneh prijetno osvežijo. Drevesne krošnje in čiste vode pa nikoli ne samevajo, saj so polne zanimivih prebivalcev. Za razliko od vodomca, ki mu pripada široka reka Raba, domuje ob številnih vijugastih potočkih vidra, ki se sredi tihih noči odlično znajde v lovu za ribami. Toliko glasneje se iz gozdov razlegajo kriki skovikov, iz starih sadovnjakov blizu domačij pa se oglašajo žolna, smrdokavra in vijeglavka. Pokrajina, ki napolni vsa čutila in brez dvoma očara vsakega, ki zaide v te kraje.

Razkošje pozabljenih občutkov

Park Goričko meri 45 tisoč hektarov in zajema 11 občin, v katerih živi več kot 25 tisoč ljudi. Očem se razkriva v slikoviti kulturni krajini in v prepletanju visokovrednih suhih in mokrih travnikov ter mešanih gozdov. Njihovo pestrost in sožitje prikazujejo učne poti v Sotini, Fuksgrabi in ob Tromejniku. Zaradi

climate make drew people to live and work the land here. In time they have cultivated a playful mosaic-like landscape of vineyards, orchards, meadows and diverse fields. Villages with scattered hay-roofed farmhouses and old mills charmingly complete the picture. Here and there water towers and church steeples thrust into the air, and old castles lie in protected natural refuges. At 418 meters, the highest peak around, Sotinski breg – Stadlberg, affords a view well into the heart of the three parks.

A perfect natural idyll

The jagged edges of the forests, which lead down shady hillsides into the ravines and meet the riparian living boundaries, beautifully frame this idyllic landscape. Babbling streams sparkle in the abundant sunshine. The tree crowns and the pure waters teem with interesting animal species. The wide river Raab is home to kingfishers and at night otters hunt for fish in the numerous winding streams. The calls of hoot owls resonate from the forests, while green woodpeckers, hoopoes and Eurasian wrynecks flutter closer to the farmsteads. This forgotten world fills the senses and charms everyone who passes through.

The splendour of forgotten sensations

The Goričko Park measures 45 thousand hectares and the 11 municipalities are home to over 25,000 people. Its picturesque, cultured landscape along with the entwined dry and boggy meadows and the mixed forests are a feast for the eyes. Their diversity and wealth can be seen on educational trails in Sotina, Fuksgraba and near the three-borders stone. Its harmonious mix of flat and hilly terrain make it is ideal for bicycling. Energy points invite travellers to fortify their bodies and soothe their souls in the forests around the Bukovnik lake. The many churches of Goričko, which adorn the tops of the rounded hills,

usklanjane izmenjave položnih in višinsko bolj razgibanih poti je Goričko kot ustvarjeno za kolesarjenje, h krepitvi telesa in pomiritvi duha pa s svojimi energetskega točkami kličejo tudi gozdovi ob Bukovniškem jezeru. Potepanje po Goričkem si zapomnimo po številnih cerkvah, ki nevsiljivo krasijo oble griče. Med najstarejšimi je rotunda Selo, medtem ko je cerkvama v Bogojini in pri Gradu svoj mojstrski pečat vtisnil mednarodno priznani arhitekt Jože Plečnik. V varnem objemu narave, se skrit in skrivnosten bohoti grad pri Gradu, ki s svojimi 365 sobami slovi kot največji v Sloveniji. Gibanje in sveži zrak vzpodbujata tek, zato je vtise in doživetja najbolje strniti ob domačem vinu in dobrotah, s katerimi postrežejo v številnih gostilnah, vinotocih in na turističnih kmetijah.

Prepletanje sedanosti in preteklosti

Park Raab je velik okoli 15 tisoč hektarov, v njem pa prebiva nekaj več kot deset tisoč ljudi. Na tematskih in doživljajskih poteh lahko obiskovalci sami ali s pomočjo vodnikov doživljajo in odkrivajo skrivnosti naravnega parka pod geslom „Naravo doživeti – naravo razumeti“. Med najbolj razburljivimi je gotovo vožnja s kanujem po Rabi, ki popelje obiskovalce vzdolž reke vse do Madžarske. Odkrivanje narave se lahko nadaljuje v Mühlgrabnu, kjer se seznanimo z življenjskimi navadami in vedenjem živali ter spoznamo zakaj je voda vir življenja. Druge poti nas spet opominjajo na preteklost starih Rimljanov in Turkov ali pa na domačega kmeta, ki je zmeraj živel od svojega trdega dela. Zgodovina in sedanost se prepletata na vrhu Schlossberga – obeležja zmage nad Turki in na gradu Tabor, ki stoji v idilični krajini. Ravno zaradi miru, ki v izobilju preplavlja ta prostor,

are a memorable sight. The oldest is the rotunda in Selo while the churches in Bogojina and Grad are the work of the internationally acclaimed architect Jože Plečnik. The castle at Grad lies hidden and mysterious in a natural refuge, and its 365 rooms rank it as the largest in Slovenia. As fresh air activities always whet the appetite, impressions and experiences can be traded while enjoying the local wine and fare available in the numerous inns, wine-cellers and open-door farms.

A mixture of past and present

The Raab Park covers about 15 thousand hectares and is inhabited by over ten thousand people. Visitors can live up to the motto »To experience nature is to understand nature« and discover the secrets of the nature park on theme and adventure paths, alone or with a guide. One of the more exciting adventures is a canoe trip on the Raab that ends downriver all the way in Hungary. In Mühlgraben one can learn about animal habits and behaviour and find out why water is the source of life. Other paths lead to encounters with the past and teach about the lives of the ancient Romans and Turks, or of the local farmers and their hard work. The past and the present are interwoven on the peak of Schösslberg – a monument to the victory over the Turks and in the Tabor castle that stand surrounded by idyllic and unspoiled nature. The peace and quiet of this area invites many to seek spiritual strength on the pilgrimage paths around the pilgrimage church in Maria-Bild. Before the day is done it pays to see the pressing of pumpkin-seed oil, a standard culinary speciality in these parts.

1. Hodoško jezero / Hodoš-lake
2. žito / corn

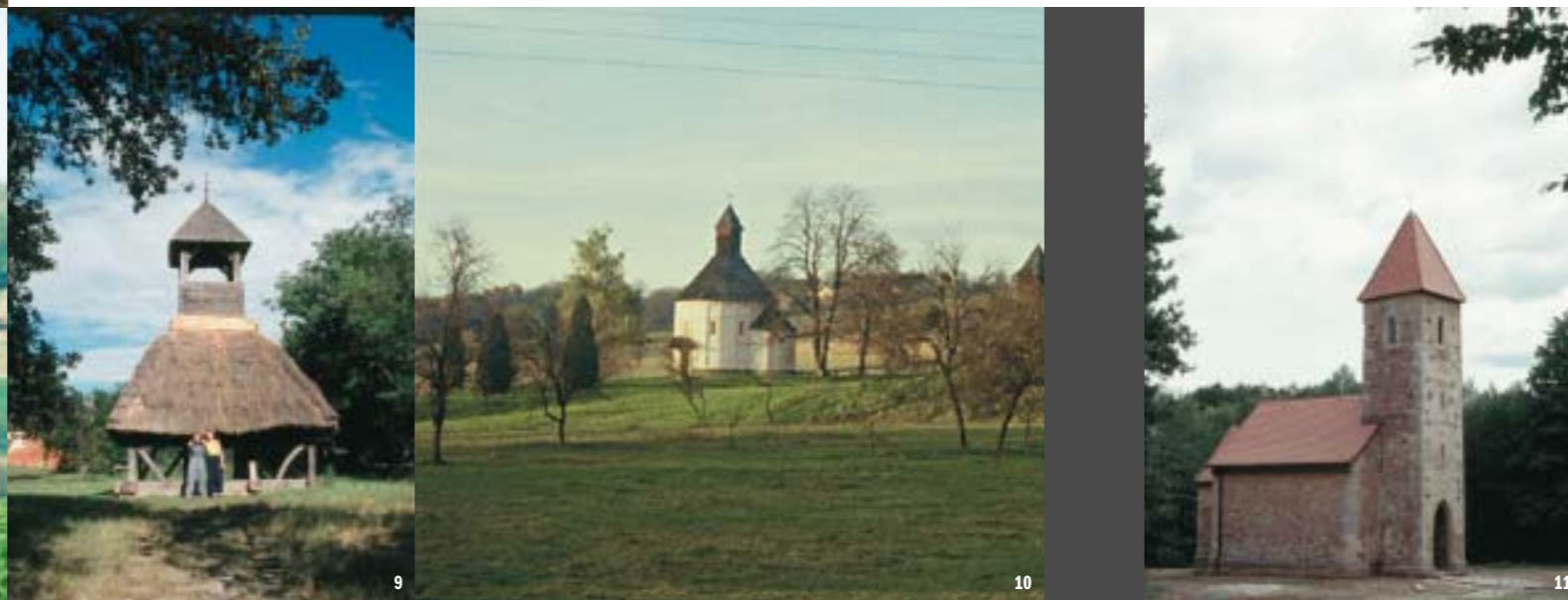
3. stari sadovnjak / old orchard
4. domačija / home

5. sožitje / harmony
6. kmečko delo / farmers' work

7. mokrišče / wetland
8. tipična krajina / typical landscape

9. Pankasz: zvonik / belfry
10. Selo : rotunda
11. Velemér : cerkev / church

Slike na naslovnici od leve proti desni/ Coverpage photos fromleft to right:
zelena rega (Hyla arborea) / green frog, lončenina / pottery, Gymnadenia conopsea R.Br., grad / castle Grad, dolina Rabe/ Raba valley, tipična stara hiša/ typical old house

12. Tabor : grad / castle
13. Mogsersdorf – Schösselberg

14. Bogojina: Plečnikova cerkev / Plečnik's church
15. panorama

16. Szalafő: cerkev/ church
17. Windisch-Minlhof : Joštov mlin / Jost's mill die Jost Mühle
18. Tromejnik / three-country stone

